

Sygn. akt VU 5128/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant stażysta Emilia Łopatowska

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie sprawy z wniosku A. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT.

o emeryturę

na skutek odwołania A. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 30 kwietnia 2014 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 5128/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 kwietnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT. odmówił wnioskodawcy A. O. prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że wnioskodawca nie osiągnął wieku emerytalnego i nie udowodnił wymaganego 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

Od decyzji powyższej wnioskodawca odwołał się w dniu 28 maja 2014 roku. Wniósł o przyznanie żądanego prawa z uwagi na to, że przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych. Wskazał, że pracował w takich warunkach także w okresie od 28 marca 1983 roku do 31 marca 2000 roku w Przedsiębiorstwie (...) Spółce z o.o. z siedzibą w B. k/B. na stanowisku specjalisty ds. bezpieczeństwa i higieny pracy.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

A. O., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 11 kwietnia 2014 roku wniosek o przyznanie emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 w aktach ZUS)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący łącznie 25 lat okresów składkowych i okresów uzupełniających. ZUS uznał, że wnioskodawca udowodnił 4 lata, 4 miesiące i 1 dzień pracy w warunkach szczególnych. Są to okresy zatrudnienia od 9 września 1977 roku do 24 października 1977 roku oraz od 4 stycznia 1979 roku do 27

marca 1983 roku w Przedsiębiorstwie (...) Spółce z o.o. z siedzibą w B. k/B. na stanowisku zbrojarza i kontrolera jakości.

Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

(okoliczności niesporne)

W okresie od 19 września 1977 roku do 31 lipca 2001 roku wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) Spółce z o.o. z siedzibą w B. k/B..

W trakcie zatrudnienia w ww. przedsiębiorstwie wnioskodawca miał przypisane stanowiska pracy:

- od 19 września 1977 roku do 27 marca 1983 roku – zbrojarza i kontrolera jakości;

- od 28 marca 1983 roku do 31 marca 2000 roku – specjalisty ds. bhp (w angażach stanowiska pracy wnioskodawcy za wskazany okres określano jako specjalista ds. bhp, kierownik działu bhp i ppoż, kierownik działu ds. bhp i spraw obronnych, specjalista ds. bhp i spraw obronnych, główny specjalista ds. bhp i ppoż);

- od 1 kwietnia 2000 roku do 31 lipca 2001 roku – pełnomocnika zarządu ds. bhp (w okresie tym pracował w wymiarze 1/2 etatu).

W okresie od 18 grudnia 1980 roku do 3 października 1981 roku wnioskodawca pracował na budowie eksportowej w Libii, a w okresie od 25 października 1977 roku do 3 stycznia 1979 roku odbywał zasadniczą służbę wojskową.

(dowód: świadectwo pracy k. 7 w aktach ZUS, umowy o pracę, angaże w aktach osobowych wnioskodawcy)

Przedsiębiorstwo (...) Spółce z o.o. z siedzibą w B. k/B. wystawiło wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w którym podano, że pracował on w takich warunkach, m.in. w okresie od 28 marca 1983 roku do 31 marca 2000 roku na stanowisku specjalisty ds. bhp (Wykaz A, Dział XIV, pkt 24 i Wykaz A, Dział V, poz. 4, pkt 2 stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku oraz zarządzenia Nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych k. 8 w aktach ZUS)

W trakcie zatrudnienia w okresie od 28 marca 1983 roku do 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca nie wykonywał stale i pełnym wymiarze czasu prac związanych z dozorem iżynieryjno-technicznym i kontrolą międzyoperacyjną na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace w warunkach szczególnych.

W ww. okresie w Przedsiębiorstwie (...) był zatrudniona tylko jedna osoba, która zajmowała się bezpieczeństwem i hieną pracy. Osobą tą był wnioskodawca.

W ramach wykonywanych obowiązków wnioskodawca zajmował się przeprowadzaniem szkoleń ogólnych i stanowiskowych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników i osób przyjmowanych do pracy. Ponadto kontrolował, czy pracownicy wykonują prace na budowach zgodnie z warunkami bhp, czy są ubrani w odzież ochronną, czy są właściwie zabezpieczeni na budowach, brał udział w sporządzaniu protokołów powypadkowych, współpracował z państwową inspekcją sanitarną i państwową inspekcją pracy.

Wnioskodawca miał oddzielne biuro w siedzibie przedsiębiorstwa, która znajdowała się w B.. W biurze tym zajmował się prowadzeniem dokumentacji, np. rejestrów wypadków przy pracy i chorób zawodowych, protokołów pokontrolnych, dzienników kontrolnych bhp.

(dowód: częściowo zeznania świadków J. T. k. 30 odwrót, k. 31, B. K. k. 31, k. 31 odwrót, R. W. k. 31 odwrót, k. 32, częściowo zeznania wnioskodawcy k. 32, 32 odwrót w aktach sprawy)

Zgodnie z zakresem czynności na stanowisku głównego specjalisty ds. bhp i ppoż wnioskodawca zajmował się wykonywaniem obowiązków dotyczących kontroli przestrzegania przepisów bhp i ppoż w Przedsiębiorstwie (...). W zakresie nie wskazano żadnych obowiązków związanych z kontrolą jakości produkcji.

(dowód: zakres czynności k. 5 w aktach sprawy)

Sąd Okręgowy zważył i ocenił co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadczenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c.,

który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Sąd, a także organ rentowy, są zatem uprawnione do weryfikacji danych zawartych w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych, wystawionym przez pracodawcę. Jeżeli świadectwo to zawiera dane, które nie są zgodne z prawdą, nie mogą na jego podstawie dokonać ustaleń, od których uzależnione jest prawo do świadczeń emerytalnych. To samo dotyczy ujawnienia okoliczności, że wskazane w zaświadczeniu pracodawcy stanowisko pracy wykonywanej w szczególnych warunkach nie figuruje w wykazie powołanym w tym zaświadczeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 roku, I UK 15/04, OSNP 2005/11/161).

W niniejszej sprawie poza sporem pozostaje, iż wnioskodawca nie spełnił warunku określonego w § 4 cytowanego wcześniej rozporządzenia. W chwili składania wniosku o emeryturę nie ukończył on bowiem 60 lat. Wiek ten skarżący ukończył dopiero w dniu (...) roku, a więc już po wydaniu wyroku w niniejszej sprawie. Powyższa okoliczność już sama w sobie, mogłaby stanowić o odmowie przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury w wieku obniżonym. Wszystkie przesłanki do nabycia tego prawa, tj. uzyskanie wymaganego wieku, posiadanie na dzień 1 stycznia 1999 roku co najmniej 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych i nie przystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego muszą być bowiem spełnione łącznie i nie spełnienie chociażby jednej z nich skutkuje odmową przyznania prawa do emerytury.

W ocenie Sąd wnioskodawca nie udowodnił również, że posiada co najmniej 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych.

W tym zakresie wskazać należy, iż warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale wykonuje prace o jakich mowa w rozporządzeniu (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Dodać należy, iż jakkolwiek przewidziane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach ograniczenia co do środków dowodowych nie obowiązują w postępowaniu sądowym, to dowody na te okoliczności mają być dowodami nie budzącymi wątpliwości, spójnymi i precyzyjnymi. Dowody te należy więc oceniać rygorystycznie i można dokonać na ich podstawie ustaleń faktycznych tylko wówczas, gdy spełniają one wyżej wymienione kryteria (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1998 roku, II UKN 440/97, OSNP 1998/22/667).

Wbrew twierdzeniom wnioskodawcy nie było podstaw do zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od 28 marca 1983 roku do 31 grudnia 1998 roku, kiedy to wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) Spółce z o.o. z siedzibą w B. k/B. (okres zatrudnienia przypadający po dniu 31 grudnia 1998 roku nie był stosownie do treści art. 184 ustawy emerytalnej w ogóle brany pod uwagę przy ustalaniu stażu pracy w warunkach szczególnych).

Z angaży zawarty w aktach osobowych wnioskodawcy, wynika bowiem jednoznacznie, iż w ww. okresie wnioskodawca pracował na stanowiskach specjalisty ds. bhp, kierownika działu bhp i ppoż, kierownika działu ds. bhp i spraw obronnych, specjalisty ds. bhp i spraw obronnych oraz głównego specjalisty ds. bhp i ppoż. Z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków J. T., B. K., R. W. oraz zeznań wnioskodawcy wynika przy tym, że skarżący wykonywał faktycznie obowiązki specjalisty ds. bhp. W ramach wykonywanych obowiązków na tym stanowisku wnioskodawca zajmował się przeprowadzaniem szkoleń ogólnych i stanowiskowych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników i osób przyjmowanych do pracy. Ponadto kontrolował, czy pracownicy wykonują prace na budowach zgodnie z warunkami bhp, czy są ubrani w odzież ochronną, czy są właściwie zabezpieczeni na budowach, brał udział w sporządzaniu protokołów powypadkowych, współpracował z państwową inspekcją sanitarną i państwową inspekcją pracy. Z zeznań tych wynika także, że wnioskodawca miał oddzielne biuro w siedzibie przedsiębiorstwa, która

znajdowała się w B.. W biurze tym zajmował się prowadzeniem dokumentacji, np. rejestrów wypadków przy pracy i chorób zawodowych, protokołów pokontrolnych, dzienników kontrolnych bhp itp.

Poza sporem pozostaje, że stanowisko specjalisty ds. bhp nie jest wskazane w Wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zatrudnienie na stanowisku specjalisty ds. bhp nie odpowiada przy tym pracy określonej w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 załącznika do ww. rozporządzenia, tj. pracą przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Praca odwołującego nie polegała bowiem na wykonywaniu kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług ani dozoru inżynieryjnotechnicznego, lecz na kontrolowaniu przestrzegania przepisów bhp, co wyklucza uznanie jej za pracę określoną w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 załącznika do ww. rozporządzenia. Na marginesie trzeba również zauważyć, że wnioskodawca przeprowadzał kontrolę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach wykonywanych w warunkach szczególnych wymienionych w wykazie, jak również przy pracach, które nie były wykonywane w takich warunkach. Do tego również wykonywał inne czynności związane z pełnieniem obowiązków pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 października 2012 roku, III AUa 547/12, LEX Nr 1303310 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 listopada 2013 roku, III AUa 396/13, LEX Nr 1433841).

Sąd uznał za niewiarygodne zeznania wskazanych wyżej świadków i wnioskodawcy w zakresie, w jakim wynika z nich, że oprócz obowiązków specjalisty ds. bhp, wnioskodawca wykonywał w będącym przedmiotem sporu okresie dodatkowo także czynności związane z kontrolą jakości produkcji na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane były prace w warunkach szczególnych, a więc prace wskazane w Wykazie A, Dziale XIV, poz. 24.

Zeznania powyższe stoją bowiem w oczywistej sprzeczności z angażami zawartymi w aktach osobowych wnioskodawcy, jak również zakresem czynności na stanowisku głównego specjalisty ds. bhp i ppoż., który wnioskodawca przedłożył w toku postępowania. Z dokumentów tych wynika, że w spornym okresie w Przedsiębiorstwie (...) wnioskodawca zajmował się wykonywaniem jedynie obowiązków dotyczących kontroli przestrzegania przepisów bhp i ppoż. W dokumentach tych nie żadnych adnotacji, które wskazywałyby, że wnioskodawca wykonywał wówczas także obowiązki związane z kontrolą jakości produkcji. Zdaniem Sądu nie było przy tym podstaw do przyjęcia, że angaże wystawione wnioskodawcy nie odzwierciedlały faktycznie wykonywanej przez niego pracy. W tym zakresie podnieść należy, iż odnośnie okresu zatrudnienia od 19 września 1977 roku do 27 marca 1983 roku, który to okres został zaliczony przez ZUS do pracy w warunkach szczególnych, pracodawca wskazał, że wnioskodawca wykonywał wówczas prace na stanowisku zbrojarza i kontrolera jakości. Skoro zatem wnioskodawca wykonywałby prace kontrolera jakości również w okresie od 28 marca 1983 roku do 31 grudnia 1998 roku, to okoliczność ta znalazłaby z pewnością potwierdzenie w wystawionych mu angażach pracy i zakresach obowiązków.

Wskazana wyżej dokumentacja osobowa ubezpieczonego, wbrew temu, co twierdzi wnioskodawca, nie nasuwa wątpliwości, co do jej wiarygodności. Odzwierciedla bowiem w sposób precyzyjny i szczegółowy przebieg zatrudnienia ubezpieczonego oraz powierzonych mu obowiązków. Zawarte w niej zapisy pozostają przy tym konsekwentne i tworzą logiczny ciąg wydarzeń, które są też spójne z nabywanymi przez ubezpieczonego kwalifikacjami, wykształceniem oraz stażem pracy.

Na marginesie wskazać należy, iż gdyby nawet przyjąć, że w spornym okresie wnioskodawca sporadycznie wykonywał także prace związane z kontrolą jakości produkcji, to okoliczność ta nie wpłynęłaby w żaden sposób na prawidłowość zaskarżonej decyzji. Prac tych wnioskodawca z całą pewnością nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co oznacza, że nie mogłyby być one zaliczone do okresów pracy w szczególnych warunkach.

Dodatkowo należy podnieść, że pracą w warunkach szczególnych jest zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest praca o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających

wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Wnioskodawca w toku postępowania nie wykazał, że w spornym okresie taką pracę wykonywał.

W świetle powyższego uznać należało, że organ rentowy zasadnie zakwestionował prawidłowość wystawionego wnioskodawcy przez Przedsiębiorstwo (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w B. k/B. świadectwa pracy w warunkach szczególnych odnośnie okresu od 28 marca 1983 roku do 31 grudnia 1998 roku.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzić należy, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat. Fakt ten skutkował koniecznością przyjęcia, że nie spełnia on wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy i art. 184 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.